

СПОСОБИ ВИРАЖЕННЯ МОЖЛИВОСТІ В АНГЛОМОВНОМУ ХУДОЖНЬОМУ ДИСКУРСІ

Підлісна А. С., студ. гр. ПР-82

Останнім часом наука стає все більш антропоцентричною, зацікавленість у категорії модальності зростає в галузях, що вивчають вплив мови на поведінку людини та процес її мислення, таких як психолінгвістика та когнітивна лінгвістика. Це зумовлює осягнення нових сторін даної категорії, але в той же час розширює спектр питань, що потребують дослідження.

Способи вираження можливості є одним із питань, яке потребує широкого розгляду. Можливість — це те, що може виникнути і існувати за певних умов, стати дійсністю. В художньому дискурсі, який формується і функціонує у безперервному процесі становлення, де різні форми і види мовлення утворюють ціннісно марковані парадигми на основі суспільно і професійно визначеної ситуації спілкування, значення можливості реалізується через категорію модальності.

Термін "модальність" використовується в різних сферах знань: у філософії, логіці, мовознавстві, літературознавстві. Слово "модальність" походить від латинського "modus" - міра, кількість, величина; рід, засіб, манера.

Поняття "модальність" уперше з'явилося в "Метафізиці" Арістотеля (він виділив три провідних модальних поняття: необхідність, можливість та реальність) вже пізніше це розподілення перейшло в класичні філософські системи. Різноманітні судження про модальність знаходимо в Теофаста, Евдема Родоського та середньовічних схоластів. Запропонований Кантом розподіл суджень на асерторичні (судження про дійсність), проблематичні (судження про можливість), аподиктичні (судження про необхідність) лежать в основі опису властивостей модальності в сучасній модальній логіці.

Оскільки текст є головним об'єктом вивчення літературознавців, то категорія модальності в цій галузі знань розглядається саме як категорія, що характеризує текст у цілому. Літературознавчий термін представляє собою сукупність значень модальності як філософсько-етичної категорії та модальності як категорії мовознавства. Словник літературознавчих термінів дає визначення модальності східне з її визначенням у мовознавстві: "категорія висловлювання, що виражає відношення мовця до зображуваної ним дійсності".

У лінгвістиці семантична категорія модальності передає відношення мовця до змісту його висловлювання, цільової настанови, відношення змісту висловлювання до дійсності. Модальність може мати значення ствердження, наказу, побажання, припущення, достовірності, реальності чи нереальності.

За функцією в реченні модальні дієслова є службовими. Вони позначають можливість, здібність, вірогідність, необхідність дії, що сама по собі виражена змістовим дієсловом. У такому випадку, модальні дієслова поєднуються з інфінітивом та утворюють разом із ним складний модальний присудок.

Модальне слово трактується як слово, що втратило своє конкретне значення та функціонує як засіб описового зображення модальності. Модальне слово – це частина мови, до якої належать незмінні слова, що виражають суб'єктивне ставлення до висловлюваної думки.

Модальними називаються слова, які характеризують увесь повідомлюваний факт з точки зору його ймовірності, можливості, зв'язку з іншими фактами, подіями і т.д. У реченнях модальні слова завжди відіграють роль вставних слів.

Не кожне слово, яке виступає в ролі вставного члена речення, відноситься до класу модальних слів. Модальні слова – це особлива частина мови, а в ролі вставних членів речення можуть виступати також і інші частини мови та сполучення слів: прислівники, прийменникові звороти, інфінітивні конструкції і т.д. До модальних слів як частини мови відносяться тільки слова, які завжди, у всіх випадках використовуються в ролі лише вставного члена речення.

В сучасній англійській мові до складу модальних слів відносять такі:

1. Слова, що виражають впевненість: *certainly, of course, surely, apparently, assuredly, undoubtedly, no doubt.*
2. Слова-"підсилювачі": *indeed, evidently, obviously, really, actually, naturally.*
3. Слова, що виражають невпевненість: *perhaps, maybe, possibly, probably.*
4. Слова, що виражають схвалення та несхвалення: *happily-unhappily, luckily-unluckily, fortunately-unfortunately.*

У сучасній англійській мові існують граматичні та лексичні засоби вираження модальності. Граматичними засобами є такі модальні дієслова як *must, should, ought, will / would, can / could, may / might, need.* При цьому дані дієслова послаблюють своє первісне значення бажаності, повинності, необхідності і т.д. і передають тільки ставлення мовця до змісту припущення в цілому. Модальні

дієслова передають різні відтінки модальності, починаючи з припущення, що межує з впевненістю і закінчуючи припущенням, в якому мовець не впевнений.

Лексичними засобами є такі модальні слова як *perhaps, maybe, probably, possibly*. Багато лінгвістів говорять про модальні слова як про самостійну частину мови. Їх синтаксична функція - функція вставного члена речення. Деякі науковці вважають, що дані слова є прислівниками, втягнутими в поле модальних слів, не перестаючи бути прислівниками. Інші ж твердо переконані в тому, що такі слова як *perhaps, maybe, probably, possibly* слід відносити до групи модальних слів.

Наук. кер. –Приходько Н. А., *викладач СумДУ*